

Posudek bakalářské/magisterské diplomové práce
Posudek - Závěrečná práce - CŽV

Student: Tereza MINÁŘOVÁ

Obor: ČJ - ZSV

Název práce v českém jazyce: Zahájení hodiny literární výchovy dle zásad pedagogického konstruktivismu

Název práce v anglickém jazyce: Beginning of a literary education lesson according to principles of the constructivist teaching

Vedoucí práce: PhDr. Ondřej Hausenblas

Oponent práce: Mgr. Filip Komberec, Ph.D.

Diplomantka si uložila jako cíl „dokázat, že uplatňování konstruktivistického přístupu ... vzbuzuje ... zájem, aktivitu a motivaci k učení a podporuje samotný učební proces a kritické myšlení“. To jsou velká slova: zejména „dokázat“, a to na základě studia pramenů a zkušeností z pedagogické praxe, by měla diplomantka důkladně vysvětlit. Co to je důkaz a kolik ověření požaduje.

Oceňuji, že diplomantka uvádí konkrétně, odkud brala data pro své závěry o soudobé praxi, včetně počtu hospitovaných hodin (45). Také to, že v práci zužitkuje své docela praktické výukové zkušenosti, že tedy se neopírá jen o akademické zdroje, i když je prostudovala. Autorka zahrnuje do svého zkoumání i prvky zdánlivě vzdálené od procesů čtení a od literární výchovy, ale většinou dobře ukazuje, že s ní souvisejí – možná mohla věnovat méně pozornosti včasnému příchodu učitele do hodiny nebo vstupním úkonům – ale když chce sledovat motivační účinnost evokace, pak je čas skutečně významný. A rovněž čas vymezený pro práci s textem v učební jednotce.

Některá podrobná líčení postupu učitele však jsou patrně přece jen nadbytečná (s. 17). Také pasáže až do s. 27 (např. o miskonceptech) jsou opravdu nadměrně „vypravěčské“, a uchazečka by měla prokázat, že dokáže svůj obsah sdělit také koncizněji.

V obhajobě by uchazečka mohla vypíchnout právě ty důvody, pro které se poněkud obšírně zabývá prvky více pedagogickými než literárními. Měla by - v práci o literární výchově - ukázat, jak chápe rozdíl mezi miskonceptem a postupným budováním smyslu textu u čtenáře.

Uchazečka by měla blíže vysvětlit, jak rozumí pojmu „zajímavost“, když pro určité uchopení tématu argumentuje např. „není právě spor o pravost to nejzajímavější na Rukopisech?“. Podobně by bylo užitečné vysvětlit, co se vlastně rozumí výrazem „téma“ - do jaké míry znamená jen věcný obsah a jak dalece zahrnuje i ideu díla/textu a nakolik v něm spatřujeme i cíl práce s textem.

U pojmu „cíl“ by autorka měla objasnit, zda se týká jen postupů či strategií v procesu čtení, anebo zda může být cílem hodiny i něco v rovině tématu a jeho pochopení. (s. 11-12)

K pasáži o sdělování plánu hodiny (s.15) by diplomantka měla ukázat, jak chápe sdělení plánu coby součásti rozvoje žákovy metakognice a výdrže nutné pro jeho čtenářský pokrok, tedy zvědomování plánu na rozdíl od „nasazení přímo do akce“ (s.18).

Autorka dosti podrobně, vždy s konkrétními příklady probírá různé aspekty evokace, přičemž je hojně propojuje s procesy čtení, s literárními díly nebo prvky literární historie a teorie.

Avšak obsáhlá pasáž popisující metody vhodné pro práci v fázi evokace je skutečně zbytečná – popisy metod jsou v pramenech, odkud je diplomantka čerpala (včetně omylů některých zdrojových českých autorů např. R. Čapka o pětílístku, Sitné o 4 rozích), a sám popis postupu není doprovázen propojením s procesy čtenářskými, jimž má metoda hlavně sloužit. Snad s ohledem na krátkou praktickou dráhu diplomantky můžeme odpustit, že se nezabývá rizikem mechanického používání popsaných metod ve výuce – i jí to patrně bude hrozit v chvatu zaměstnání.

Od s. 48 diplomantka podává užitečné výklady o tvorbě otázek – měla by však doplnit, jakou roli a jaké zacházení v evokaci žádají otázky žákovy, neboli jen učitelovy.

V praktické části autorka osvědčila dovednost pozorování ve výuce a učení. Podobně pak u realizovaných hodin. V obou typech však scházejí jednak doklady z práce žáků – právě nad produkty žákova úsilí by se autorka dozvěděla více o tom, jaké výsledky přinesla její učitelská snaha, a umožnilo by jí to také vysvětlovat, co vlastně určitá reakce žáků a určité výtvořky jejich znamenají pro chápání učitelovy výuky. I v oddílu „zhodnocení“ ke každé z hodin schází opravdové posouzení toho, co se stalo – převažuje tam jen záměr učitele, jako by hodiny ani provedeny nebyly. Možná však krátce doplní a předvede několik takových produktů žáků a svou analýzu přímo u obhajoby.

DP kolegyně Minářové tedy přináší pro případné zájemce mnoho informací a vysvětlení, tím je jistě cenná pro autorku samotnou. Prokázala v práci dovednost najít, zpracovat a využít odborné prameny a také aplikovat rozmanitá zjištění na svou vlastní učitelskou praxi – jak na evidování toho, co může vidět u druhých, tak svého vlastního výkonu. Bylo by žádoucí, kdyby v práci byla prokázala poněkud větší dovednost zvážit, kolik podrobných a kolik zobecňujících informací podávat, podle záměru či účelu sdělení.

Po formální stránce by si práce žádala poněkud důkladnější pozornosti, mj. i v korektuře pravopisu, ale tu a tam i ve volbě tvarů a slov, srov.:

jednu z aktivit, které by je mohli lákat, Zaujali vás nějaké výrazné části?

studenti přesně ví... [namísto spisovného tvaru vědí]

vybrala aktivitu debaty jakožto „zlatého hřbetu odpoledne“

ani lingvisticky nevyčleňuji sebe od žáků

Je územ odborných prací, že nepodávají k jménům autorů odborných textů jejich tituly – to by diplomantka měla napříště respektovat, působí to zbytečně a bezúčelně „laicky“.

Doporučuji práci k obhajobě.

V Praze dne 13. 5. 2019

Ondřej Hausenblas
Podpis